

November 2023

WE BESTAAN 20 JAAR!

Om dat heuglijk feit te herdenken hebben we de oprichters en (oud-)bestuursleden van onze vereniging gevraagd wat herinneringen op te schrijven. De verhalen spreken voor zichzelf. Uit de bijdragen komt duidelijk naar voren dat, na het aanvankelijk debacle de gemeente zich voluit heeft ingezet om het plantsoen weer tot een mooi park te maken, een fijne plek om te ontspannen voor de hele stad. We bedanken de groenbeheerders, met name ook de heer Paul Verhoog, die zich daar al die jaren voor hebben ingespannen.

Anke Slotboom

2003. Ons prachtige uitzicht –de reden waarom we een paar jaar geleden ons huis op de Zoeterwoudsesingel kochten – wordt ernstig verstoord. Het Plantsoen begint meer en meer op een woestijn te lijken. Grote machines rijden er heen en weer, de bomen laten hun bladeren vallen, en overall ligt zand. Overleg met de gemeente, dat een enkeling voert, levert alleen maar ruzie op. De werkzaamheden gaan onverdroten verder. Er moet iets gebeuren om het Plantsoen te redden! Een groep verontruste bewoners belegt een vergadering in de Oud-Katholieke kerk. De belangstelling is groot en verschillende suggesties passeren de revue. Uiteindelijk wordt besloten, een vereniging op te richten met als doel het herstel en behoud van stadspark Het Plantsoen in Leiden. We willen zoveel mogelijk leden zien te krijgen, om een vuist te kunnen maken richting de gemeente. Huis aan huis rond het Plantsoen worden flyers verspreid over de oprichting en het doel van de vereniging; een paar dagen later gaan de leden van het voorlopige bestuur alle huizen langs om de mensen te vragen lid te worden. Dat heeft succes, want al snel telt de vereniging bijna 130 leden.

Peter Donker van Heel

HET BEGIN

Op de mooie website van de Vereniging Het Plantsoen is de aanleiding tot de oprichting beschreven. Eind jaren '90 was het gehele park door fouten en nalatigheid van de gemeente bijna vernietigd. Jarenlang gebeurde er niets om te voorkomen dat het park definitief zou wegwijnen. De betreffende wethouders ontkenden in alle toonaarden. Stevige actie van een aantal inwoners hielp niet. Totdat bij bewoners de gedachte postvatte dat het misschien handig zou zijn om met een breed front in het geweer te komen. En zo ontstond de vereniging. Het was bijzonder fijn dat de nieuwe wethouder direct toegaf dat de gemeente fouten had gemaakt, zodat we daarna samen vol vertrouwen konden werken aan de toekomst van het park. Als initiatiefnemer kijk ik met veel genoegen en met enige trots terug op onze aanpak in die tijd. Nog blijer ben ik met de energie die vele omwonenden hebben besteed aan het continueren van de vereniging en de dialoog met de gemeente. En niet te vergeten de hulp van diverse deskundigen, zoals van de Hortus Botanicus. En dat al weer twintig jaar lang ...

HOE KIJK IK ER NU TEGENAAN?

Vanaf mijn balkon kijk ik op vaste dagen in het jaar (1 april en 1 juli) heel gericht naar de bomen in het park. Staan ze er allemaal nog? Ik kijk naar het gebladerte en vooral naar de toppen van de bomen. Allemaal positief. Wat dat betreft geeft de staat van het park mij een goed gevoel. En de rest van het park? Eigenlijk hetzelfde. Het ziet er prima uit. In die zin hebben de activiteiten van de actiegroep en de vereniging vrij zeker een positief effect gehad. Ik denk dat het zonder de vereniging wel eens slecht had kunnen aflopen met het park.

Renee van Riessen en Annemarie de Vries

VANAF DE OPRICHTING van de Vereniging stond contact met de gemeente en betrokkenheid bij de plannen voor vernieuwing en onderhoud van het Plantsoen centraal. Bij de herinrichting van het park was over gezichtslijnen, nieuwe en subtiel gekleurde heesters goed en constructief overleg. Zo stonden we met vertegenwoordigers van de gemeente in een kring om het beeldje van Jan Wolkers, om de juiste plekken van de nieuw te plaatsen bomen te bepalen! Er moest een ruimte ontstaan met door de bomen vallende lichtvlekken.

Een lang gekoesterde wens van de buurtbewoners was de terugkomst van de vijver, die in 1999 was verwijderd. Na veel aandringen en lang en veelvuldig overleg met de gemeente werd na de nodige aanpassingen aan het ontwerp op 27 juni 2012 de nieuwe vijver feestelijk geopend. De vijver had extra allure door een klaterende fontein, geschonken door één van de leden (de familie Geelkerken).

Ton Overdijk

DE OPRICHTINGSBIJEENKOMST van Vereniging Het Plantsoen was in de Lorentz Hof op 10 april 2003 en de oprichtingsakte werd gepasseerd bij de notaris op 20 juni 2003. De vereniging bestaat dit jaar dus 20 jaar.

Ik voelde mij direct betrokken toen men mij vroeg lid te worden van de vereniging. Het plantsoen, ons uitzicht, daar moet je iets voor over hebben. Al snel was ik bestuurlijk actief, eerst nog met Jan de Laat in de kascommissie, maar kort daarna werd mij gevraagd om penningmeester te worden.

Ons Banksaldo groeide na verloop van tijd al snel naar een acceptabel bedrag. Dat was belangrijk omdat je maar nooit weet nog eens te moeten procederen tegen de gemeente gezien de problematiek tengevolge van het verschil in zienswijze bij het onderhoud van het park.

Vergaderen deed het bestuur in de beginjaren in de pastorie van de Oudkatholieke kerk, maar dat kostte geld en het toeval wilde dat Wijnhandel Henri Bloem zich vestigde op het Levendaal. Met Ernst Ten Haaf werd een mooie deal gesloten: vergaderen in de winkel met aansluitend wat duurdere wijnen proeven en een reclame-uiting in onze nieuwsbrief tegen een kleine vergoeding.

Al snel bestond de behoefte aan een website. Websites begonnen toen snel ingeburgerd te raken. Ook de vereniging wilde laten zien wat zij in huis had. Een experiment met de server van de universiteit kwam niet goed van de grond. Een collega van mij was in die periode begonnen met een eigen bedrijfje in het bouwen van websites. Hij wilde ons wel helpen en zo togen Nico en ik aan het bouwen aan onze eigen website. Later kwam Frans Jansen ons ondersteunen met het redigeren van de website teksten.

In 2007 organiseerde wij de 'Dag van het Park'. Met Jos Versteegen en Douwe van Houte hebben wij een echte circustent kunnen neerzetten (via Familie van Jos) en was het eerste buurtfeest in het plantsoen met optredens van o.a. 'Het Viswijvenkoor', Cellist René de Vries en een Rockband een succes. Vele buurtfeesten zouden nog volgen mede georganiseerd door Helmke Berends en Renée van Riessen in een vriendschappelijke samenwerking met Stichting buurtcomité Hoge Woerd en omgeving.

De samenwerking met het buurtcomité was een succes en wordt nog steeds voortgezet.

Fridus Valkema

OP DE BRES VOOR DE PLATANEN

De VHP was in 2018 nauw betrokken bij de aansluiting van ons park op de Jan van Houtkade. De asfaltweg moest worden verlegd van de voorkant van het 3 oktober monument naar de achterkant. En, er kwam een voetpad dat doorloopt naar de Jan van Houtbrug om een direct oversteek mogelijk naar de kade mogelijk te maken en een doorlopend stuk Singelpark-route te krijgen. De VHP stond op de bres voor de zeer oude Platanen langs het nieuwe pad. Het bleek dat de aannemer zich niet altijd hield aan de aanbevelingen van de Bomenwacht. De vereniging diende daarom een bezwaarschrift in. In overleg met de gemeente heeft de VHP de Bomenwacht gevraagd na te gaan of de bomen en de wortels schade hadden opgelopen. Dit bleek gelukkig niet het geval. Daarna zijn de werkzaamheden met meer voorzichtigheid en met lichter materiaal hervat. Ons bezwaarschrift hebben we daarop ingetrokken. Het

eindresultaat is een fraaie en harmonische aansluiting van het Plantsoen op de Jan van Houtkade pal langs de majestueuze platanen.

*Mogelijk komen er nog andere bijdragen van (oud-)bestuursleden.
Deze zullen worden geplaatst in de nieuwsbrief van mei 2024.*

En nu over tot de orde van de dag.

***Siebrand van der Ploeg* - VERSLAG JAARLIJKSE SCHOUW HET PLANTSOEN OP 9 AUGUSTUS**

Bomen staan er beter bij dan vorig jaar

Zaten we ten tijde van schouw in 2022 in een snikhete en kurkdroke periode, nu was het fris en nat. Overigens ook na de heetste maand juli ooit. Maar de vele regen die daarna viel én dankzij de goede zorgen van de groenbeheerders – in juli duizenden liters extra water en eerder speciale bomenvoeding voor alle zwakkere bomen – stonden de bomen er beter bij dan vorig jaar.

Begeleid door de betrokken groenambtenaren Ben Prijt en Paul Verhoog lopen we vanaf de vijver onze inmiddels vaste route richting volière en dan is de eerste reus die opvalt de prachtige vleugelnoot. Die doet het prima, maar heeft wel onderhoud nodig. Zo zullen in 2024 zware takken en de lange takken uit de kroon worden verwijderd.

Plakoksel

Links langs het water staat een grote prunus waaraan opvalt dat er een grote tak is afgebroken. Aan de lange verticale breuk te oordelen, komt dit door een zogeheten plakoksel. Zo heet het wanneer een tak een heel scherpe hoek met stam maakt. Zoiets is altijd een zwakke plek. Iets verder staat een wat donkere boom met zwarte besjes: een kornoelje. Weetje om die te herkennen: haal een blaadje eraf en trek in de richting van de hoofdnerf het bladgroen uit elkaar. Dan blijven de nerven ertussen gewoon zitten. Iets verder staat een jonge ceder, herkenbaar aan de naalden die aan korte takjes in kransen bij elkaar staan. Het herkennen van naaldbomen is altijd lastig, maar voor de meest voorkomende is er een simpel ezelsbruggetje: De Spar is herkenbaar aan de alleenstaande (Single) naalden en de Den aan naalden die in principe twee aan twee staan (Duo), al zijn er helaas altijd weer afwijkingen ...

Enten; het beste van twee bomen

Weer wat verder staat in het grasveld de bijzondere dadelpruim uit de onderzoekstuin van het Laboratorium voor Experimentele Plantensystematiek stond. Een boom die veel nectar voortbrengt en daardoor talrijke bijen aantrekt. Het is goed te zien dat de boom is geënt op de stam van een andere boom, want op de onderstam groeien takken met duidelijk andere bladeren. Die worden nog verwijderd. Enten van bomen gebeurt vaak, zeker ook bij fruitbomen.

Onderstammen worden dan gekozen op goede worteling en bijvoorbeeld betere bestandheid tegen ziektes die in de bodem voor kunnen komen.

Iep is niet ziek

We lopen voorbij de volière en komen bij de kastanje, waar vorig jaar wat zorgen over waren. Dankzij bijvoeden staat hij er een stuk beter bij dan vorig jaar. Hij gaat zeker nog wel een paar jaar mee. Langs de straat tegenover de school staat een flink gesnoeide ruwe iep. Bij de voet groeit een zwam, maar hij is zeker niet ziek, zoals het bordje vermeldt dat zonder medeweten van gemeente en Vereniging Het Plantsoen is neergezet. De mensen van groenbeheer zullen proberen de iep zo goed mogelijk te onderhouden en dan kan hij nog heel lang mee. De platanen verderop doen het geweldig. Vorig jaar viel op dat ze aan het vervellen waren. Dat doen ze als de buitenste schors is uitgedroogd. Maar het kan helemaal geen kwaad, want daaronder zit alweer nieuwe, lichtere schors.

Oeverbegroeiing

Op de terugweg komen we langs de oude ginkgo met de holle stam, die maar blijft bloeien. Toch is hij aan het rotten en zal op zeker moment wegmoeten, omdat hij gevaarlijk wordt voor wandelaars. De vaantjesboom ernaast heeft duidelijk gebrek aan voeding, maar dat komt goed. Verderop staat langs de oever een grote es die het – net als alle essen in Nederland – moeilijk heeft. En dan lopen we de duisternis onder de enorme beuken in. Er zijn maar weinig zó grote exemplaren in de stad. Van de grote kastanje in het gras ertegenover is vorig jaar een forse tak verwijderd. Maar er zit nóg een rottende tak. Daar gaat de gemeente goed naar kijken. Zo draagt zij er met veel enthousiasme aan bij dat in ons monumentale Plantsoen alleen maar leven heerst!

Anne Hofstede

DE FOLLY VERWIJDERD

Het kunstwerk de Folly, meer bekend als de Wachttoren en bij velen als ‘dat akelige ding’ is geplaatst in 2020. De vergunning daarvoor, gedateerd 15 oktober 2020, werd verleend voor een periode van drie jaar.

Het bezwaarschrift dat we daartegen hebben ingediend werd ongegrond verklaard.

Verder procederen leek weinig zinvol te zijn. Tegen de tijd dat de procedure bij de bestuursrechter zou voorkomen en er een uitspraak zou zijn, zou de vergunningstermijn naar alle waarschijnlijkheid toch al zijn verstreken.

We keken uit naar de dag dat het kunstwerk zou worden verwijderd. Er heerste toch wel de vrees dat het stilletjes zou worden gelaten waar het was.

Gelukkig konden we opgelucht ademen. Kort voor de einddatum van de vergunning is het weggehaald.

Of de zeven meter lange schroeven waarop het kunstwerk was verankerd uit de grond zijn gehaald konden wij nog niet achterhalen. Dat gaan we natuurlijk wel proberen. We willen ook graag weten of de aanwezigheid van die schroeven schade aan de bodem heeft veroorzaakt.

In ieder geval zijn we blij dat de schoonheid van het park en de vredige uitstraling terug zijn.

De Algemene Leden Vergadering staat gepland op donderdagavond 14 maart 2024

Locatie Wijnkoperij Bloem op Levendaal 96-98

Wijnactie: koop wijn bij Henri Bloem die onze vereniging sponsort